ResearchGate

See discussions, stats, and author profiles for this publication at: https://www.researchgate.net/publication/339017305

2014-2016 Yılları Arasında Dijital Medya Kanalıyla Ulaşılan Kadın Cinayetlerinin Sosyodemografik Özellikleri

Article · February 2018

CITATIONS
0

READS
118

1 author:

Fatma Mahperi Uluyol
Akdeniz University
20 PUBLICATIONS **16** CITATIONS

SEE PROFILE

All content following this page was uploaded by Fatma Mahperi Uluyol on 26 February 2023.

The user has requested enhancement of the downloaded file.

ORİJİNAL ARAŞTIRMA ORIGINAL RESEARCH

DOI: 10.5336/forensic.2017-58628

2014-2016 Yılları Arasında Dijital Medya Kanalıyla Ulaşılan Kadın Cinayetlerinin Sosyodemografik Özellikleri

Sociodemographic Characteristics of Women Who are Victims of Femicide Between 2014-2016 that is Accessed Through Digital Media

Fatma Mahperi HEKİMOĞLU[a]

[a]Psikoloji Bölümü,
Akdeniz Üniversitesi Edebiyat Fakültesi,
Antalya

Received: 25.10.2017
Received in revised form: 17.01.2018
Accepted: 25.01.2018
Available online: 23.03.2018

Correspondence:
Fatma Mahperi HEKİMOĞLU
Akdeniz Üniversitesi Edebiyat Fakültesi,
Psikoloji Bölümü, Antalya,
TÜRKİYE/TURKEY
mahperiuluyol@gmail.com

Bu çalışma, Çocuk ve Erişkin Klinik Psikiyatri Kongresi (23-25 Eylül 2016, İstanbul)'nde sözlü olarak sunulmuştur.

ÖZET Amaç: Aile içinde yaşanan kadın cinayetlerinin etkisi sadece kurbanla sınırlı kalmamakta, çocuklar başta olmak üzere tüm aile ve yakın çevre üzerinde akut ve kronik etkiler yaratabilmektedir. Özellikle aile içi şiddet sonucunda, annesi öldürülen veya öldürülme girişiminde bulunulan çocukların yaşamlarında bu durum önemli travmatik izler yaratıp, ruhsal bozukluklar için olası risk faktörleri oluşturabilmektedir. Bu nedenle, aile içinde ortaya çıkan kadın cinayetlerine ilişkin tanımlayıcı düzeyde bilgimizin artırılması, başta koruyucu ruh sağlığı çalışmaları olmak üzere birçok açıdan değerli bir kaynak oluşturabilmektedir. **Gereç ve Yöntemler:** 1 Ocak 2014-31 Aralık 2016 tarihleri arasında kadın cinayeti mağdurlarının sosyodemografik özellikleri "kadın cinayeti" ve "yakın ilişki cinayeti" kelimeleri kullanılarak internet taraması yoluyla incelenmiştir. **Bulgular:** Toplam 666 kadın yakın ilişkideki eşi tarafından öldürülmüştür. Kadınların yaş ortalaması 34,90±13,87 yıl idi. Kadınların %55,6'sı ateşli silahla, %32,3'ü kesici aletle, %6'sı boğularak, %4,7'si darp edilerek, %0,6'sı yakılarak öldürülmüştür. Çocukların 281'inin annesi babası tarafından öldürülmüş, 93 çocuk da cinayet anına tanık olmuştur. Faillerin 96'sı cinayet sonrası intihar etmiş, 23 çocuk da babaları tarafından öldürülmüştür. Ayrıca, kadının yakın akrabası olan 169 kişi, yapılan saldırı sırasında öldürülmüştür. **Sonuç:** Bu çalışmada, kadın cinayetleri sonucu yaşamını yitiren kadınların ölümlerinin çocuklar üzerindeki olası etkilerinin ve bu cinayetlerin aile içi dinamiklerle olan ilişkisinin tartışılması amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kadın cinayetleri; yakın ilişki cinayeti; çocuklar

ABSTRACT Objective: The effects of killings of women by their family are not only confined to the victims but can also cause acute and chronic effects on the whole family members and especially on children. Children whose mothers were killed or attempted to be killed may experience emotional trauma and this situation may create risks for mental disorders. For this reason, increasing the level of our knowledge about family murders of women can be a valuable resource in many respects, especially in the protective mental health studies. **Material and Methods:** The data used in this study come from an internet research by using key words like femicide and close relationship murder, for the number of femicides occurring in Turkey between 1st January 2014-31st December 2016. **Results:** The total number of femicides was 666; the average age of murdered women was 34.90±13.87. 55.6% of women were killed by weapons, 32.3% with sharp objects, 6% by drowning, 4.7% were beaten to death and 0.6% were burnt. 281 children were killed by their father during the attack while 93 children witnessed the murder of their mother. 96 of the victims committed suicide after the murder and 23 children were killed by their father. In addition, 169 close relatives of the women were also murdered. **Conculusion**: The probable effects of killing of women on their children and the connection of these killings in terms of family dynamics.

Keywords: Femicide; intimate partner homicide; children

Cinayetler, dünya genelinde erken ölümlerin önemli bir nedenidir. Erkeklerin cinayet mağduru olma oranı kadınların dört katı iken, yakın ilişki cinayetlerinde durum tersine dönmektedir. Kadınların yakın ilişkideki eşi (partneri) tarafından cinayet mağduru olma oranı erkeklere oranla daha yüksektir. Ayrıca, kadın cinayetlerinin neredeyse yarısı

Copyright © 2018 by Türkiye Klinikleri

yakın ilişkideki eş veya aile üyesi tarafından gerçekleştirilir iken; erkeklerde bu oran %6'dan azdır.[1] Dolayısıyla kadın cinayetlerini diğer cinayetlerden farklılaştıran faktörlerin ve olası etkilerinin araştırılması önleyici politikaların ve etkili müdahale yöntemlerinin geliştirilebilmesi için büyük önem taşımaktadır.

Kadın cinayeti (femicide); 1801 yılında ilk kez İngiltere'de bir kadını öldürmek anlamında kullanılır iken, ilk kez 1848 yılında hukuk alanında bir insanın öldürülmesi anlamına gelen "homicide" kavramı yerine, kadınlar için "femicide" kavramının kullanılmaya başlanmasıyla dünya çapında yaygınlaşmıştır. Türkçeye de bu kavram "kadın cinayetleri" olarak çevrilmiştir. Feminist hareketin de etkisi ile kadın cinayetleri; sadece biyolojik cinsiyet temelinde değil, kadının kendisinden beklenen toplumsal cinsiyet rollerine uygun davranmadığı; toplumun kendisine atfettiği değerlere ters davrandığı için öldürüldüğü durumlar için de kullanılmaya başlanmıştır.[2] Bu kavram üzerine farklı ülkelerde ve kültürlerde farklı tanımlar yapılmakla birlikte; ülkemizde Özer, Aydoğdu, Kırcı ve Önal tarafından yapılan tanımın, kadın cinayetlerinin kavramsallaştırılmasına yönelik kapsamlı bir bakış açısı sunduğu düşünülmektedir. Araştırmacılara göre kadın cinayetleri; "Embriyodan cenine, bebekten çocuğa, erişkinden yaşlıya kadar tüm kadın cinsiyetteki bireylerin, sadece cinsiyetlerinden dolayı ya da toplumsal cinsiyet kimliği algısına aykırı eylemleri bahane edilerek, bir erkek tarafından ya da erkeğin motivasyonu ile bir kadın veya çocuk tarafından öldürülmesi ya da intihara zorlanması" şeklinde tanımlanmaktadır.[3] Dolayısıyla kadın cinayetleri, sadece katil ve maktulün biyolojik cinsiyetleri temelinde değil toplumsal yapının kadınlara dayattığı normlar açısından da incelenmelidir.

Yurt dışında ve Türkiye'de yapılan çalışmalara bakıldığında da kadın cinayetlerinin sayısı azımsanamayacak derecededir. Örneğin; İsrail, Kanada, Avusturya, Kuzey Afrika ve Amerika Birleşik Devletleri (ABD)'nden alınan verilere göre, %40-47 oranında kadın kocaları veya sevgilileri tarafından öldürülmektedir.[4] Mevcut çalışma kapsamında, Türkiye'de yakın ilişki kurulan kişi (koca, sevgili, eski sevgili-koca) tarafından işlenen cinayetlere ilişkin resmi bir araştırmaya ulaşılamamıştır. Fakat, kadına yönelik şiddet alanında çalışan sivil toplum kuruluşlarının medyaya yansıyan kadın cinayetleri izlemlerinin sonucu, yıllara göre tahmini kadın cinayeti sayıları rapor edilmiştir. Örneğin; Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu'nun, yayımladığı yıllık raporlarda; 2014 yılında 294, 2015 yılında 303, 2016 yılında ise 328 kadının öldürüldüğü belirtilmiştir.[5] Dolayısıyla, kadın cinayetlerini artıran risklerin belirlenmesi ve bu faktörlere yönelik önlemlerin alınması kadın cinayetlerini azaltmak ve dolaylı olarak bu cinayetlerden etkilenen ailelere müdahale etmek açısından önemlidir. Mevcut çalışmanın ilk amacı da Türkiye'deki kadın cinayetlerinin sosyodemografik yapısının incelenmesidir.

Kadınlar, yabancı kişilere kıyasla çoğunlukla yakın ilişkideki eşleri tarafından öldürülmektedir. Kadın cinayetlerinde, kadın ile fail arasında yakın bir ilişki olduğunda (çiftin aileleri birbirlerini tanıdıkları için) cinayet sonrası daha karmaşık duygular yaşanabilmektedir. Bu tanışıklık durumu yaşanan travmanın şiddetini ve süresini etkileyebilmektedir. Bu bağlamda kadın cinayetlerinin çocuklar üzerindeki etkileri düşünüldüğünde, annesinin babası tarafından öldürülmesi çocuk için yaşam boyu sürecek önemli fiziksel ve ruhsal sonuçlar doğurabilmektedir.[6-8] Örneğin; annesinin öldürülmesine tanık olan çocuklarda travma sonrası stres bozukluğu (TSSB), uyku problemleri, bağlanma sorunları, düşük konsantrasyon ve akademik başarısızlık gibi sorunlar sıklıkla rapor edilmektedir.[9] Ayrıca; cinayete tanık olan çocuklarda depresyon, kaygı bozuklukları, arkadaş ilişkisi kurmakta zorluklar, agresif davranışlar görülebilmektedir.[9,10] Araştırmalarda, söz konusu çocukların anneleri saldırı sonucu yaşamlarını kaybetmese dahi, annenin tekrar saldırıya uğrayacağı veya annesini kaybedeceği korkusunun çocuk ve genç için travmanın sürmesine neden olabileceği belirtilmektedir.[6-8] Dolayısıyla yakın ilişki cinayetleri çocukların iyilik hâlleri üzerinde önemli bir risk faktörüdür.

Bu çalışma kapsamında gerçekleştirilen literatür taramasında, Türkiye'de kadın cinayeti mağdurlarının çocuklarına yönelik yaygınlık çalışma-

larına ulaşılamamıştır. Diğer ülkelerdeki çalışmalar incelendiğinde, ABD'de her yıl yaklaşık olarak 3.300 çocuğun yakın ilişki cinayetlerinden etkilendiği tahmin edilmektedir.[8] İtalya'da yapılan bir başka çalışmada, 2012-2014 yılları arasında 417 çocuğun annesinin kadın cinayeti mağduru olduğu belirtilmiştir.[11] Dolayısıyla önemli bir risk grubu oluşturabilecek bu popülasyonun belirlenmesi çalışmanın bir diğer amacıdır.

Kadın cinayetlerinin çocuklar üzerindeki etkisi bu kadar önemli iken, bu alanda çok az çalışmaya ulaşılmıştır. Ulaşılan az sayıdaki çalışmada ise çocukların kadın cinayeti öncesinde de aile içi şiddete tanık olduğu ve cinayet sonrasında da yaşamlarında pek çok değişikliğin olduğu belirtilmektedir. Örneğin; bir araştırmada, kocası tarafından öldürülen kadınların çocuklarının cinayet öncesinde hem annelerine yapılan şiddete tanık oldukları hem de babaları tarafından şiddete maruz kaldıkları belirtilmiştir. Ayrıca, çocukların %35'i annelerinin öldürülmesine, %62'si ise öldürülme girişimine tanık olmuştur. Çocukların %37'si cinayet sonrası annelerini bulan ilk kişi olmuştur. Bu çocukların büyük bir kısmı, sonrasında psikolojik destek almamıştır.[7] Bir başka çalışmada, annesi cinayet mağduru olan 417 çocuğun 180'inin üç yaşından küçük olduğu, bu çocukların 52'sinin ise annelerinin öldürülmesine tanık oldukları belirtilmiştir. Cinayete tanık olanların da 30'u 18 yaşından küçüktür. Ayrıca 18 çocuk, anneleri ile birlikte öldürülmüş; 49 cinayette de babaları annelerini öldürdükten sonra intihar etmiştir.

Annenin ölümü çocuklar için zor bir süreçken, çocukların o ana tanık olmaları süreçten daha da olumsuz etkilenmelerine yol açabilmektedir. Örneğin; cinayet sırasında olay anında olan çocukların, o sırada evde olmayanlarla kıyaslandıklarında daha çok TSSB belirtileri gösterdikleri belirtilmektedir.[12] Dolayısıyla kadın cinayetleri ele alınırken, aile içi şiddetin cinayet öncesindeki varlığı ve çocuklar üzerindeki etkisi göz ardı edilmemelidir. Özellikle şiddete tanık olan ve/veya maruz kalan çocukların, ilerleyen yaşlarda şiddet uygulama riskinin arttığına yönelik çalışmalar göz önüne alındığında, şiddet döngüsünün devam etmemesi için bu çocuklara verilecek destekler koruyucu bir faktör olabilmektedir.[9]

Bu bağlamda, kadın cinayetlerinin sosyodemografik yapısının anlaşılması ve ileride birer erişkin olacak bu çocukların iyilik hâlinin korunmasına yönelik müdahalelerin yapılabilmesi için olası risk grubunun belirlenmesi gerekmektedir.

Dolayısıyla mevcut çalışmada, 2014-2016 yılları arasında meydana gelen kadın cinayetlerinde, yakın ilişkideki eşi veya 1. dereceden akrabası tarafından öldürülen kadınların sosyodemografik özelliklerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Kadınların öldürülme nedenlerinin çoğunlukla namus, kıskançlık veya ilişkiyi sonlandırmak istemelerinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Ayrıca, düşük sosyoekonomik düzeyin ve genç yaşta olmanın kadın cinayetleri için risk faktörü oluşturacağı beklenmektedir.

GEREÇ VE YÖNTEMLER

Araştırmaya başlamadan önce Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Etik Kurulundan çalışmanın yürütülmesi için etik izin alınmıştır. Araştırmanın verilerine internet taraması yapılarak ulaşılmıştır. Bu doğrultuda, 1 Ocak 2014-31 Aralık 2016 tarihleri arasında Türkiye'de meydana gelen kadın cinayetlerine ulaşabilmek için internet arama motoruna (gooogle.com) "kadın cinayeti" ve "yakın ilişki cinayeti" kelimelerine ek olarak sırasıyla her bir yıl için 12 ay ayrı ayrı yazılarak ilgili haberler taranmıştır. İnternet taramasına ek olarak, öldürülen kadınların anısını yaşatmak için oluşturulan Anıt Sayaç (anıtsayac.com) ve Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu'nun yayımladıkları yıllık ve aylık raporlarda yer alan haberler incelenmiş (https://kadincinayetlerini durduracagiz.net/kategori/veriler) ve araştırmanın kriterlerine uygun olan haberler veri setine dâhil edilmiştir. Bilgilerin doğruluğunun sağlanması ve haber içeriklerindeki eksik bilgilerin ve çelişkilerin giderilebilmesi için, her bir haber için en az üç farklı haber kaynağına ulaşılmış ve haber içerikleri karşılaştırılarak bilgilerin tutarlılığı incelenmiştir. Toplamda 2016 yılı için 328, 2015 yılı için 303, 2014 yılı için 294 kadın cinayeti haberine ulaşılmıştır.

İnternet üzerinden ulaşılan haberlerde kurbanların ve maktullerin yaşı, ilişki durumları, yakınlık düzeyleri, öldürülme nedeni, öldürülme şekli, kadınların çalışma durumları, çocuk sayısı, çocuğun fail ile ilişki durumu, çocukların cinayete tanık olup olmadıkları, cinayet sonrası çocukların durumu gibi bilgilere ulaşılması hedeflenmiştir. Ayrıca, cinayetler gerçekleştikleri bölge, şehir, olayın gerçekleştiği ay ve haberlerin sunuş şekli açısından da incelenmiştir. Çalışmada, tanımadığı kişiler tarafından öldürülen kadınlar, kimin öldürdüğü saptanamayan kadın cinayetleri ve homofobi cinayetleri dışlama kriteri olarak kabul edilmiştir. Haber içeriklerinden elde edilen bilgiler SPSS 20 programı kullanılarak kodlanmıştır. Veriler betimleme analizleri (frekans, yüzde, ortalama, standart sapma ve toplam) yürütülerek incelenmiştir.

BULGULAR

Türkiye'de 1 Ocak 2014-31 Aralık 2016 tarihleri arasında toplamda 925 kadın öldürülmüştür. Çalışmanın dışlama kriterlerine göre 259 kadın veri setinden çıkarılmıştır. Geriye kalan 666 kadın ise yakın ilişkideki eşi veya 1. dereceden akrabası tarafından öldürülmüştür. Toplam cinayet sayısı göz önüne alındığında, 2 günde 1 kadın 1. dereceden akrabası olan bir erkek tarafından öldürülmüştür. Yıllara göre incelendiğinde; kadın cinayetlerinin %37,2 (n=248)'si 2014 yılında, %33,6 (n=224)'sı 2015 yılında, %29,1 (n=194)'i 2016 yılında gerçekleşmiştir. Yaş bilgisine ulaşılanların yaş aralığı 15-86 yıldır. Öldürülen kadınların yaş ortalaması 34,90 (SS=13,87)'dır. Yaş dağılımı Tablo 1'de görülmektedir. Kadınların %89,3 (n=599)'ünün çalışma durumları ile ilgili bilgiye ulaşılamamıştır. Benzer şekilde, kadınları öldüren faillerin %83'ünün meslekleri bilinmemektedir. Meslek bilgisine ulaşılan kadın ve erkeklerin bilgileri bir sonraki bölümde tartışılmıştır.

Kadınların fail ile akrabalık ilişkisine bakıldığında; %44,7 (N=298)'si kocası tarafından, %15,2 (n=101)'si sevgilisi/nişanlısı tarafından, %13,2 (n=88)'si eski eşi veya sevgilisi tarafından, %21,6 (n=177)'sı yakın bir akrabası (baba, kardeş, abi, kayınpeder vb.) tarafından öldürülmüştür.

TABLO 1: Kadın cinayetlerinin sosyodemografik özellikleri.

Mağdurun yaşı (yıl)	**n**	**(%)**
<18	25	3,8
18-25	139	20,9
26-35	208	31,2
36-45	142	21,3
46-60	69	10,4
61-75	31	4,7
>75	9	1,4
Bilinmeyen	43	6,5
Saldırının şekli	**n**	**(%)**
Silah	370	55,6
Kesici alet	215	32,3
Boğarak	40	6,0
Darp	31	4,7
Yakarak	4	0,6
Diğer	6	0,9
Kadının katille yakınlığı		
Koca	298	44,7
Sevgili/nişanlı	101	15,2
Eski koca/sevgili	88	13,2
Aile (baba, kardeş, kayınpeder vb.)	144	21,6
Tanıdığı bir erkek (platonik olarak aşık erkek, komşu vb.)	33	5,0
Bilinmeyen	2	0,3
Öldürülme nedeni		
Tartışma	252	37,8
Boşanma/ayrılma isteği	162	24,3
Barışma reddi/ilişki reddi	50	7,5
Kıskançlık	37	5,6
Namus/töre	56	8,4
Ruhsal bozukluk	20	3
Cinsel saldırıya direnme	18	2,7
Diğer	5	0,8
Bilinmiyor	63	9,5
Hangi bölgede gerçekleştiği		
Marmara Bölgesi	175	26,3
Karadeniz Bölgesi	50	7,5
Ege Bölgesi	111	16,7
Akdeniz Bölgesi	75	11,3
İç Anadolu Bölgesi	106	15,9
Güneydoğu Anadolu Bölgesi	100	15
Doğu Anadolu Bölgesi	47	7,1

Kadınların %21,3'ünün çocuğu olup olmadığı bilinmemektedir. Çocuğu olduğu bilgisine ulaşılan kadınların bilgileri derlendiğinde, toplamda 511 çocuğun annesi kadın cinayetine kurban gitmiştir.

Bu çocukların %1,2'si 1 yaşın altında, %19,1'i 2-5 yaş aralığında, %10,4'ü 6-12 yaş aralığında, %4,8'i 13-17 yaş aralığındadır, %4,5'i ise 18 yaşından büyüktür. Kadınların %60'ının çocuğu olduğu bilgisine ulaşılmış ama çocukların yaş bilgisine ulaşılamamıştır. Haberlerde, özellikle genç yaştaki annelerin çocuklarının yaşları belirtilirken, ileri yaştaki kadınların çocuklarının yaş bilgisine değinilmemiştir. Dolayısıyla 18 yaşından büyük çocukların yaş oranlarının ve toplam çocuk sayısının daha farklı olduğu düşünülmektedir.

Çocukların 281'inin annesi, babası tarafından öldürülmüştür. Bu çocukların 96'sının babası eşini öldürdükten sonra kendisi de intihar etmiştir. Yirmi üç çocuk da annesine yönelik saldırı sırasında babaları tarafından öldürülmüştür. Ayrıca; kayınvalide, kayınpeder gibi yakın akraba grubundan 169 kişi de kadına yapılan saldırı sırasında öldürülmüştür.

Doksan üç çocuk, babasının annesini öldürmesine tanık olmuştur. Annesinin cesedini bulan çocukların 38'i 18 yaşından küçüktür. Reşit olmayan çocukların velayet durumları veya kimlerle yaşadıkları hakkında çok az bilgiye ulaşılmıştır. Üç vakada, cinayet sonrası çocukların Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından koruma altına alındığı, 8 vakada ise çocukların büyükanne/teyze/amca gibi yakınlarına teslim edildiği belirtilmiştir.

Kadınların öldürülme nedenleri incelendiğinde, saldırıların çoğunluğunda kadınların eşleri ile aralarında çıkan tartışma sırasında öldürüldüğü belirtilmektedir. Tartışmanın içeriği tam olarak bilinmediğinden, bu durum genel olarak "tartışma" başlığı altında gruplandırılmıştır. Kadınların %37,8 (n=252)'i tartışma sırasında, %24,3 (n=162)'ü boşanmak veya ilişkiyi sonlandırmak istediği için %7,5 (n=50)'i tekrardan evlenmeyi veya barışmayı reddettiği için, %5,6 (n=37)'sı kıskançlık nedeniyle, %2,7 (n=18)'si cinsel saldırıya direndikleri için ve %8,4 (n=56)'ü de namus/töre nedeni ile öldürülmüştür. Ayrıca, cinayetlerin %3 (n=20)'ünün failin ruhsal bozukluğundan kaynaklı (örneğin; şizofreni), %0,8 (n=5)'inin de fail madde etkisinde iken gerçekleştiği belirtilmiştir. Kadınların %9,5 (n=63)'inin öldürülme nedeni ise bilinmemektedir. Cinayetin gerçekleştirilme yöntemi incelendiğinde; kadınların %55,6 (n=370)'sının ateşli silahla, %32,3 (n=215)'ünün kesici aletle, %6 (n=40)'sının boğularak, %4,7 (n=31)'sinin darp edilerek, %0,6 (n=5)'sının yakılarak öldürüldüğü gözlenmiştir. Kadınların %0,9 (n=6)'unun ise nasıl öldürüldüğü bilinmemektedir.

Kadın cinayetlerinin gerçekleştiği bölgelere göre dağılımı ise şu şekildedir: %26,3 (n=175) Marmara, %16,7 (n=111) Ege, %15,9 (n=106) İç Anadolu, %15 (n=100) Güney Doğu Anadolu, %11,3 (n=75) Akdeniz, %7,5 (n=50) Karadeniz ve %7,1 (n=47) Doğu Anadolu Bölgesi'dir. En çok kadın cinayetinin işlendiği ilk üç şehir ise İstanbul (91), İzmir (40) ve Ankara (35)'dır. Türkiye İstatistik Kurumu'nun 2016 yılındaki raporundan yola çıkarak; bölgede yaşayan kadın sayısının, çalışma verilerinden elde edilen bölge bazında işlenen kadın cinayetlerine oranlanmasıyla elde edilen sonuçlara göre; en çok kadın cinayeti sırasıyla Ege, Akdeniz, Marmara, Karadeniz, Doğu Anadolu, Güneydoğu Anadolu ve İç Anadolu Bölgesi'nde işlenmiştir.[13] Cinayetlerin %29,1 (n=194)'i ilkbaharda, %29 (n=193)'u sonbaharda, %19,2 (n=128)'si yazın ve %22,7 (n=151)'si de kışın işlenmiştir.

Haberlerde dikkat çeken bir nokta da haberlerin sunuluş şeklidir. Haberlerin %58'inde şehir, mahalle, sokak, apartman adı ve olayın gerçekleştiği daire numarası yazmaktadır. Ayrıca, %82'sinde katilin ve/veya kurbanın resmi de haberlerde sunulmaktadır. Haberlerin %38'inde ise olayın gerçekleştiği anın video görüntüsü, olay anının veya kadının cesedinin görüldüğü fotoğraflar bulunmaktadır.

TARTIŞMA

Kadına yönelik şiddet konusunda dünyada ve Türkiye'de hukuki ve sosyal olanaklar açısından önemli gelişmeler kat edilmektedir. Bu olumlu gelişmelere rağmen farklı kaynaklar incelendiğinde, kadına yönelik şiddetin her geçen yıl arttığı görülmektedir. Hukuki değişiklikler ve devletin bu alandaki girişimlerine rağmen, sayının her geçen yıl artması ilk bakışta tezatlık yaratmaktadır. Fakat geçmiş yıllarda öldürülen kadın sayısının az olması,

bu alandaki suç oranlarının gerçekten de az olduğu anlamına gelmeyebilmektedir. Kadın cinayetlerine olan farkındalığın artması bu haberlerin daha çok medyada yer almasını sağlayıp, her geçen yıl öldürülen kadın sayısının arttığı yönünde bir algı yaratabilmektedir. Dolayısıyla kadına yönelik şiddeti önlemede işlevsel müdahale programlarının geliştirilebilmesi ve risk gruplarının belirlenebilmesi için sistematik olarak izlemi yapılan resmî veri tabanlarına gereksinim duyulmaktadır.

Mevcut çalışmanın sonuçlarına göre; eşi, sevgilisi veya yakın akrabası tarafından öldürülen kadınların sayısı yıllar içinde azalmaktadır. Bu durumun farklı açıklamaları olabilmektedir. Kadın cinayetlerinin azalmasında yakın dönemde, 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesine Dair Yasa'nın ve 1 Ağustos 2014 tarihinde yürürlüğe giren İstanbul Sözleşmesi'nin etkisinin olabileceği düşünülmektedir. Bu yasal değişikliklerle sığınma evlerinin sayısındaki artış, şiddet uygulayanın evden uzaklaştırılması, kadının bulunduğu konut, okul ve iş yerine yaklaşmamasına yönelik kararlar kadınların şiddet ortamından ve şiddet uygulayandan uzaklaşmalarına yardım etmektedir. Bu tarz uygulamalar aile içi şiddetin azalmasını sağlayarak, dolaylı olarak da kadın cinayetlerini önlüyor olabilmektedir. Ayrıca, kadınların medya aracılığıyla şiddete maruz kaldıklarında yararlanabilecekleri imkânlardan haberdar olmaları ve şiddet uygulayan kişilerin aldıkları cezalar da caydırıcı faktörler olabilmektedir.

Literatürde, genç yaşta olmanın kadın cinayetleri için risk faktörü olabileceği tartışılmaktadır.[11,14-17] Mevcut çalışmanın sonuçları da bu bulguyu desteklemektedir. Genç yaşlardaki kadınların daha çok kadın cinayeti mağduru olmasının sebebi, bu dönemlerde kadınların daha çok boşanmak veya ayrılmak için girişimde bulunmalarından kaynaklanıyor olabilmektedir. Benzer şekilde, genç yaştaki kadınların kıskançlık veya namus gibi gerekçelerle kadın cinayetine daha çok kurban gittikleri düşünülmektedir.

Çalışma bulguları, kadın cinayetlerinin %53'ünün kocası/sevgilisi veya eski kocası/sevgilisi tarafından işlendiğini ortaya koymuştur. Bu bulgu literatürle benzerdir.[11,14-16] Kadınların öldürülmelerinde kullanılan yöntemlerde ilk sırada ateşli silah kullanımı yer almakta, sonrasında bunu sırasıyla bıçak ve boğarak öldürme izlemektedir. Özellikle mevcut çalışmadaki ateşli silahların %89'u av tüfeğidir. Ülkemizde av tüfeği almak için ödenen ruhsat bedelinin çok az olması ve av tüfeği ediniminin kolay olması kullanım yaygınlığını artırarak kadın cinayetleri için bir risk etmeni oluşturuyor olabilmektedir. Dolayısıyla bu alandaki hukuki düzenlemelerin gözden geçirilmesine gereksinim duyulmaktadır.

Kadın cinayetlerinin en çok gerçekleştiği bölgeler Marmara, Ege ve İç Anadolu Bölgeleri'dir. Fakat bölgede yaşayan kadın sayısının, o bölgede gerçekleşen kadın cinayetlerine oranlaması sonucu elde edilen verilere göre ise en çok Ege, Akdeniz ve Marmara Bölgeleri'nde kadın cinayeti işlenmiştir. Türkiye populasyonunun büyük bir çoğunluğu Marmara Bölgesi'nde yaşamasına rağmen, kadın cinayetleri bölgede yaşayan kadın sayısı ile oranlandığında farklı sıralamanın oluşması şaşırtıcı bir sonuçtur. Ayrıca, bazı çalışmalarda ataerkil toplum yapısının daha çok Türkiye'nin doğusunda baskın olduğu belirtilmektedir.[17] Çalışma bulguları bu açıdan da şaşırtıcıdır. Bununla birlikte, büyük şehirlerin ülkenin pek çok farklı kesiminden gelen kişilerden oluşması karma bir kültürel yapı oluşturmaktır. Dolayısıyla bu çalışma kapsamında, kadın cinayetlerinde rol oynayan spesifik bir sosyokültürel yapıdan bahsetmek bu çalışmanın amaçları dışındadır. Sonraki çalışmalarda, bölgelere göre kadın cinayetleri daha kapsamlı incelenerek bu bölgelerdeki kültürel yapı ve risk faktörleri incelenebilmektedir.

Literatürde sosyoekonomik düzey ile kadın cinayetleri arasındaki ilişki hakkında farklı görüşler bulunmaktadır. Örneğin; Gartner ve McCarthy, çalışan kadınların çalışmayan kadınlara göre daha çok risk altında olduğunu savunmaktadırlar. Araştırmacılar, kadının evin dışında çalışmasının, kadından beklenen evle ilgili geleneksel iş bölümüne bir meydan okuma olduğunu ve bu durumun da kadına karşı yakın ilişkilerinden yönelecek şiddet eylemlerini artırabileceğini savunmaktadırlar.[18] Tam tersi, ekonomik olarak bağımlı olan kadınların evi

terketmek için daha az imkânı olacağından, ilişkilerinde şiddete maruz kalma konusunda daha korunmasız olacakları da savunulmaktadır.[19] Taşkale ise şiddet mağduru kadınların, şiddet mağduru olmayan kadınlara göre çalışma oranlarının daha yüksek olmasına rağmen, şiddet mağduru olmayan kadınların eşlerinin daha çok sigortalı işlerde çalıştığını ve ekonomik kazançlarının daha iyi olduğunu belirtmektedir.[20] Dolayısıyla gelir veya kadınların çalışma durumları ile kadına yönelik şiddet arasında doğrudan bir ilişki kurulamayabilmektedir. Fakat kadının ekonomik olarak özgür olup olmamasının, yaşadığı aile içinde ondan beklenen davranışları karşılama düzeyine göre, çevresinden şiddete maruz kalma riskinin değişebileceği düşünülmektedir.

Mevcut çalışmada; kadın cinayetlerinin en çok tartışma anında, sonrasında sırasıyla ilişkiyi sonlandırma/boşanma ve namus/töre nedeni ile işlendiği bulunmuştur. Literatürde de bu bulguyu destekleyecek şekilde gerçek ayrılıkların veya ayrılma isteğinin söylendiği durumların kadın cinayetleri için yüksek risk oluşturduğu belirtilmektedir.[21] Bu bağlamda, son dönemdeki çalışmalarda tartışma anında çiftler arasındaki iletişimin, tartışmanın boyutunu ve sonuçlarını değiştirebileceği vurgulanmaktadır. Örneğin; romantik ilişkilerde olumsuz iletişimin çiftlerin birbirlerine karşı şiddet davranışlarını arttırdığı belirtilmektedir.[22] Benzer şekilde, eşe karşı fiziksel şiddetin çift yönlü olduğu ve şiddet ortamının işlevsiz karşılıklı etkileşimlerden kaynaklandığı tartışılmaktadır.[23] Literatürle tutarlı olarak, mevcut çalışma bulgularında kadınların öldürülme nedenleri arasında ilk sırada yer alan "tartışma" faktörünün, olay anının önemini gösterdiği düşünülmektedir. Tartışma anında çiftlerin öfke kontrolü, iletişim şekilleri ve başa çıkma biçimlerine göre tartışmanın boyutu ve sonuçları değişebilmektedir. Dolayısıyla şiddet gibi bir kavramı tek bir faktörle açıklamak doğru olmayabilmektedir. Şiddet davranışı olayın öncesi, şiddet anı ve sonrası ile bir bütün olup, maktul ile failin birbirleri ile etkileşimlerinden ve çiftlerin bireysel özelliklerinden etkilenmektedir.[22-24]

Çalışma bulguları, kadınların çoğunluğunun eşi veya eski eşi tarafından öldürüldüğüne işaret etmektedir. Bu bulgu göz önüne alındığında, bir çocuk için ebeveynlerinden birini kaybetmek hâlihazırda travmatik bir yaşantı iken, bu durumun babasının annesini öldürmesi, dolayısıyla vuku bulması çocuk için çok daha travmatik bir durum yaratabilmektedir. Bazen bu çocuklar yardım gelene kadar annelerinin cansız bedeni ile tek başlarına kalabilmekte ve hatta mahkeme sürecinde tanık olarak defalarca ifade vermeleri gerekebilmektedir.[11] Cinayet sonrasında dikkatler mağdur ve fail üzerinde odaklandığından; failin alacağı ceza, kurbanın defin işlemleri gibi nedenlerle çocukların yaşantıları bu kaotik ortamda ihmal edilebilmektedir. Dahası, olayın yarattığı öfke ve üzüntü nedeni ile çocuklar her iki taraf için de istenmeyen durumuna düşebilmektedir.[25]

Annenin kaybından sonra çocukların gerekli yerlere yerleştirilme süreci de sorunlu olabilmektedir. Bakım verenler, genellikle çocuklara yaşadıkları olayı unutmalarını ve olay hakkında konuşmamaları yönünde baskı yapabilmektedirler. Kimi zaman da kendileri de süreçle başa çıkmakta zorlandıklarından, sessiz kalmaya veya çocuğun sorularını duymazdan gelmeye çalışabilmektedirler. Dolayısıyla bu tarz tutumlar, çocukların, kayıplarının yasını tutmakta zorluk yaşamalarına neden olabilmektedir.[25]

Kadın cinayetleri öncesinde çocuklar annelerinin maruz kaldığı şiddete tanık olabilmekte, bazen de bu şiddete maruz kalabilmektedirler. Ayrıca, bazı durumlarda çocuklar hem annelerini hem de babalarını kaybedebilmektedir. Fail her koşulda hapishaneye gönderildiği için de çocuklar babaları ile bir süre görüşememektedir. Cinayet sonrası çocuk başka kayıplar da yaşayabilmektedir. Örneğin; bazen yaşadıkları evden taşınmak zorunda oldukları için okullarını, arkadaşlarını ve komşularını kaybedebilmektedirler. Hatta bu çocuklar toplum tarafından "katilin çocuğu" şeklinde etiketlenebilmektedir.[8] Çocukların yaşamlarındaki bu önemli değişimler ve yaşadıkları stres onların iyilik hâllerini de etkilemektedir. Örneğin; yakın ilişki cinayeti mağdurlarının çocukların bakım verenleri ile yaptıkları görüşmelerde, çocuklarda somatik şikâyetler, kilo ve iştahta değişiklikler ve astım belirtileri olduğu belirtilmiştir.[7] Ayrıca, araştırmacılar, çocukların fiziksel, ruhsal ve akademik problemlerinin

yanı sıra tek başına uyumak istememe, geceleri kabus görme, karanlıktan korkma gibi sorunlar yaşadıklarını da belirtmişlerdir.[7] Dolayısıyla kadın cinayetlerinin kendi içinde ayrı bir dinamiğinin olduğu ve kadının yakın çevresi üzerinde önemli etkisinin olduğu göz önünde bulundurulmalıdır.

Cinayet sonucu ebeveynleri kaybetmek çocuk için önemli bir stres kaynağı iken, çocuğun öldürme anına tanık olmasa dahi sonrasında çevresinden veya medyadan cinayetle ilgili detayları öğrendiğinde ikincil travmaya maruz kalabileceği düşünülmektedir. Bulgularda aktarıldığı gibi haberlerin %82'sinde öldürülen kadının resminin açık bir şekilde gösterilmesi ve cinayet anına ait video ve resimlerin yayımlanması maktul ve failin yakınları için travmatik bir yaşantı olabilmektedir. Dolayısıyla basının bu tür haberleri yayımlarken bilinçli olması gerekmektedir.

SONUÇ

Annesi öldürülen çocuklar üzerine çok az çalışma olmakla beraber, bu olaydan etkilenen çocuklar ve kadınlarla ilgili yanıtlanması gereken pek çok soru bulunmaktadır. Örneğin; psikiyatristlerden cinayet sonrası çocuğun kimin yanında kalması gerektiği, çocuğun cenazeye katılımının uygunluğu, çocukların babalarını hapishanede ziyaret edip etmemeleri gerektiği gibi sorulara yanıt vermeleri beklenmektedir. Sosyal çalışmacılardan, polislerden ve hâkimlerden kadının hangi durumda gerçekten risk altında olduğuna, kadının koruma altına alınıp alınmaması gerektiğine karar vermeleri ve olası risk faktörlerini değerlendirmeleri beklenmektedir. Dolayısıyla çocuklar ve kadının yakınları için en uygun yaklaşımın belirlenmesi, velayet süreci ve sonrasında faille kurulacak ilişki biçiminin belirlenebilmesi için bu alanda daha çok araştırmaya ihtiyaç duyulmaktadır. Mevcut araştırmada, kadın cinayetlerine medyaya yansıyan haberler üzerinden ulaşılması çalışmanın sınırlılıklarındandır. İleride yapılacak çalışmalarda, resmî dava dosyalarına ulaşılarak daha kapsamlı bilgilere ulaşılabilmektedir.

Finansal Kaynak

Bu çalışma sırasında, yapılan araştırma konusu ile ilgili doğrudan bağlantısı bulunan herhangi bir ilaç firmasından, tıbbi alet, gereç ve malzeme sağlayan ve/veya üreten bir firma veya herhangi bir ticari firmadan, çalışmanın değerlendirme sürecinde, çalışma ile ilgili verilecek kararı olumsuz etkileyebilecek maddi ve/veya manevi herhangi bir destek alınmamıştır.

Çıkar Çatışması

Bu çalışma ile ilgili olarak yazarların ve/veya aile bireylerinin çıkar çatışması potansiyeli olabilecek bilimsel ve tıbbi komite üyeliği veya üyeleri ile ilişkisi, danışmanlık, bilirkişilik, herhangi bir firmada çalışma durumu, hissedarlık ve benzer durumları yoktur.

Yazar Katkıları

Bu çalışma tamamen yazarın kendi eseri olup başka hiçbir yazar katkısı alınmamıştır.

KAYNAKLAR

1. Stöckl H, Devries K, Rotstein A, Abrahams N, Campbell J, Watts C, et al. The global prevalence of intimate partner homicide: a systematic review. Lancet 2013;382(9895):859-65.
2. Gazioğlu E. [Feminice: conceptualization and problematic approaches]. Sosyal Politika Çalışmaları 2013;13(7):89-100.
3. Özer E, Aydoğdu Hİ, Kırcı GS, Önal G. [Woman homicides-femicide concept]. Adli Tıp Bülteni 2016;21(2):1-2.
4. Garcia-Moreno C, Jansen HA, Ellsberg M, Heise L, Watts CH. Prevalence of intimate partner violence: findings from the WHO multi-country study on women's health and domestic violence. Lancet 2006;368(9543): 1260-9.
5. Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu (Cited 2016 March 18). Erişim: http://kadincinayetlerinidurduracagiz.net/kategori/veriler.
6. Parker B, Steeves R, Anderson S, Moran B. Uxoricide: a phenomenological study of adult survivors. Issues Ment Health Nurs 2009; 25(2):133-45.
7. Hardesty JL, Campbell JC, McFarlane JM, Lewandowski LA. How children and their caregivers adjust after intimate partner femicide. J Fam Issues 2008;29(1):100-24.
8. Lewandowski LA, McFarlane J, Campbell JC, Gary F, Barenski C. "He killed my mommy!" Murder or attempted murder of a child's mother. J Fam Violence 2004;19(4):211-20.
9. Burman S, Allen-Meares P. Neglected victims of murder: children's witness to parental homicide. Soc Work 1994;39(1):28-34.
10. Freeman LN, Shaffer D, Smith H. Neglected victims of homicide: the needs of young siblings of murder victims. Am J Orthopsychiatry 1996;66(3):337-45.

11. Ferrara P, Caporale O, Cutrona C, Sbordone A, Amato M, Spina G, et al. Femicide and murdered women's children: which future for these children orphans of a living parent? Ital J Pediatr 2015;41(68):12-23.
12. Campbell JC, Webster D, Koziol-McLain J, Block C, Campbell D, Curry MA, et al. Risk factors for femicide in abusive relationships: results from a multisite case control study. Am J Public Health 2003;93(7):1089-97.
13. Türkiye İstatik Kurumu (TÜİK) (cited 2016 April 18). Erişim: https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=95&locale=tr.
14. Taşkale N, Soygüt G. [Shelter-residing violence victim women: a demographic and socioeconomic examination]. Türk Psikoloji Yazıları 2016;19(Özel Sayı):3-11.
15. Moracco KE, Runyan CW, Butts JD. Female intimate partner homicide: a population-based study. J Am Med Womens Assoc (1972) 2003;58(1):20-5.
16. Dawson M, Gartner R. Differences in the characteristics of intimate femicides: the role of relationship state and relationship status. Homicide Stud 1998;2(4):378-99.
17. Ökten Ş. [Gender and power: the system of gender in South Eastern Anatolia]. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi 2009;2(8):302-12.
18. Gartner R, McCarthy B. The social distribution of femicide in urban Canada, 1921-1988. Law Soc Rev 1991;25(2):287-312.
19. Jewkes R, Morrell R, Sikweyiya Y, Dunkle K, Penn-Kekana L. Men, prostitution and the provider role: understanding the intersections of economic exchange, sex, crime and violence in South Africa. PLoS One 2012;7(7):e40821.
20. Taskale N, Soygüt G. Risk Factors for Women's Intimate Partner Violence Victimization: An Examination from the Perspective of the Schema Therapy Model. Journal of Family Violence 2017;32(1):3-12.
21. Langford L, Isaac N, Kabat S. Homicides related to intimate partner violence in Massachusetts: examining case ascertainment and validity of the SHR. Homicide Studies 1998;2(4):353-77.
22. Cornelius TL, Shorey RC, Beebe SM. Self-reported communication variables and dating violence: Using Gottman's marital communication conceptualization. J Fam Violence 2010;25(4):439-48.
23. Capaldi DM, Langhinrichsen-Rohling J. Informing intimate partner violence prevention efforts: dyadic, developmental, and contextual considerations. Prev Sci 2012;13(4):323-8.
24. Stith SM, Smith DB, Penn CE, Ward DB, Tritt D. Intimate partner physical abuse perpetration and victimization risk factors: a meta-analytic review. Aggress Violent Behav 2004;10(1):65-98.
25. Fantuzzo J, Lindquist C. The effects of observing conjugal violence on children: a review and analysis of research methodology. J Fam Violence 1989;4(1):77-94.

View publication stats